79
Х-982-а.к
1603

79
Х-982-а.к.

ТРОМ

ХУДОЖНІЙ АГІТПРОП КОМСОМОЛУ

МОЛОДИЙ БІЛЬШОВИК

ЦІНА 35 КОП. (Р.)

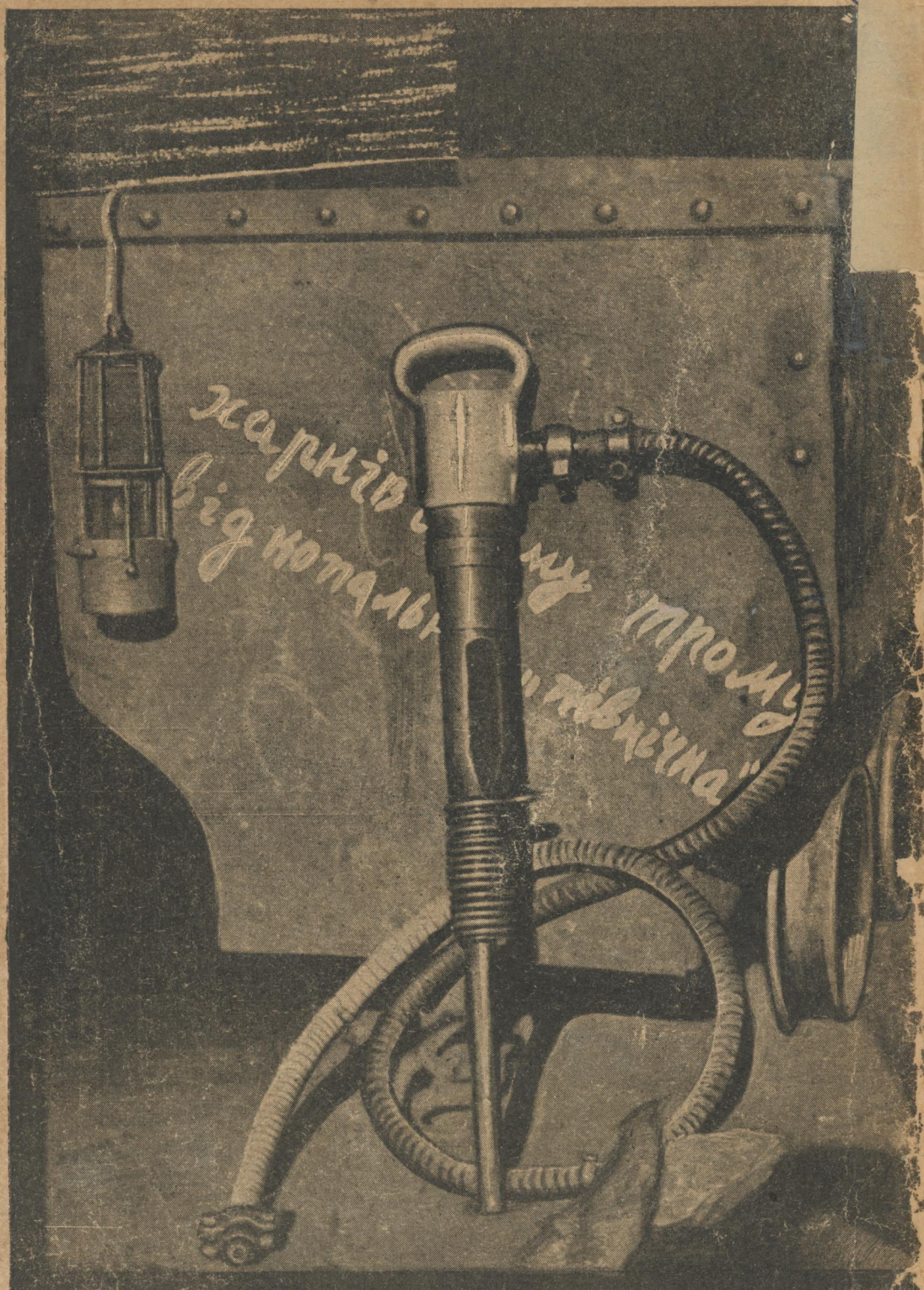

рон. Зонд или
пузд

Проверено
1959

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

ХАРКІВСЬКИЙ ТРОМ

79
Х-982-А.К.

ХУДОЖНІЙ АГІТПРОП КОМСОМОЛУ

1374
V48 V45
№ 1603
1928/29 р.
1"
ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ХДУ
Інв. № 1603

ДВОУ
МОЛОДИЙ БІЛЬШОВИК
ХАРКІВ — 1931

Проверено
ЦНБ 1939

Бібліографічний опис цього видання вміщено в «Літопису Українського Друку» «Картковому репертуарі» та інших покажчиках Української Книжкової Палати

Міськліт № 1701 Зам. № 647—4.000

БРНГ—УСРР. Укрполіграфоб'єднання. Газетна фабрика ім. В. Блакитного.

ПЕРЕДМОВА

Харківський ТРОМ існує всього півтори роки. За цей невеликий час він спромігся на велику й серйозну роботу. Переглядаючи зводку досягнень ТРОМ'а, що їх він рапортує II-й Міській Харківській конференції та всеукраїнському з'їздові ЛКСМУ—можна бачити яку велику (в мірах часу і досвіду) політично-художню роботу зробив ТРОМ. Робота на селах в Донбасі, масова, театральна робота ТРОМ'у свідчить про те місце, що його заняв ТРОМ у всієї системі комсомольської агітпропроботи; як творче зростає робітничий колектив ТРОМ'у, як він завойовує авторитета у широких кіл робітничої молоді.

ТРОМ, як нова формація театру, вперто шукає своїх, ТРОМ'ові лише властивих творчих шляхів, і має в цьому вже деякі досягнення. Уже перші роботи ТРОМ'у «Войовничі дні» та «1930-й» говорять про те, що ТРОМ міцно зв'язаний з робітничою молоддю, з комсомолом (бо сам є частина його) і своїма спектаклями на актуальні теми, життя комсомолу, що в ТРОМ'івському виконанні так переконливо звучать,—доводять, що ТРОМ дійсно має всі можливості, щоб «організовувати мистецькими засобами маси робітничої молоді, на боротьбу за генеральну лінію парті, за виконання п'ятирічки в чотири роки».

Коли комсомольська організація столиці відправляла ТРОМ на Донбас, вона вимагала аби він виправдав почесне звання—художнього агітпропу комсомолу. ТРОМ повернувся з Донбасу з досягненнями практичної роботи, з досвідом мистецького агітпропщика—тримаючи весь час з честю прапора Харківського комсомолу.

Харківський ТРОМ, уже на сьогодні є міцний, здоровий робітничий колектив, що з творчим запалом проваде роботу

по будуванню української пролетарської культури, будучи одним з передових загонів комсомолу в боротьбі за неї.

Комсомольські осередки—за більшу допомогу ТРОМ'ові.

ТРОМ за більше розгортання своєї масової роботи, за організацію ТРОМ'ядер на виробництвах, за утворення мистецького комсомольського комбінату.

Закріпивши свої позиції, розвиваючи їх у подальшій творчій роботі, нещадно борючись проти правих та «лівих» настроїв у мистецтві, під знаком більшовицької самокритики,—бийтесь за нове пролетарське мистецтво, гідне доби реконструкції та соціялістичних темпів.

Харківський МК ЛКСМУ.

РАПОРТ
ХАРКІВСЬКОГО
ТРОМ'у

РАПОРТ ХАРКІВСЬКОГО ТРОМ'у

II-й МІСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ СТОЛИЧНОЇ КОМСОМОЛІЇ ТА VIII-му З'ЇЗДОВІ КОМСОМОЛА УКРАЇНИ

1. Шляхи розвитку

Розвиваючись, як художній аґітпроп комсомолу, як осередок нового пролетарського театру, ТРОМ шукає нових способів донесення тем своїх спектаклів до молодечого робітничого глядача. Основний напрямок цього шукання йде по лінії перетворення звичайного театрального видовища на громадсько-політичне обговорення, на дискусію ТРОМ'у зі своїм глядачем. Ця лінія йде від «Войовничих днів» до «1930-го».

Формулюючи своє ставлення до культурної спадщини словами Леніна на 3-ому з'їзді РКСМ: «Що тільки докладним знанням культури, витвореної цілком розвитком людства, тільки переробкою її можна будувати пролетарську культуру. Пролетарська культура повинна уявляти собою закономірний розвиток тих запасів знання, що їх виробило людство під гнітом капіталістичного суспільства», — ТРОМ відбирає ці цінності під кутом зору діялектичного матеріялізму. Так само (відбираючи та використовуючи з арсеналу досягнень сучасного театру всі ті формально-технічні прийоми, що більш вплинуть на глядача), ТРОМ ставиться і до всієї зброї театрального мистецтва. Діялектичне використовування цієї спадщини, призводить до створення в ТРОМ'і нової системи, нового пролетарського театру.

Поклавши в основу своєї роботи принципи діялектичного матеріялізму, як філософії, пролетаріяту, ТРОМ ревізує всю систему театру від виконавця до завіси, від ролі музики до світла. ТРОМ намагається бути театром синтетичним, що

органічно сполучає всі ґатунки мистецтва та техніки (виконавець, музика, оформлення, світло, кіно, танок, радіо, фізкультура тощо), отже і в «Войовничих днях» і в «1930-ому» ТРОМ робив акцент саме на цій сполученності окремих чинників впливу.

Ревізує ТРОМ і драматургію, отже п'єси ТРОМ'у не схожі на інші п'єси, бо вони намагаються ґрунтуватись діялектикою і побудовані за іншими принципами (переключення тощо).

Будучи часткою українського національно-культурного процесу, правлячи за великий чинник участі комсомолу в національно-культурному будівництві, ТРОМ у своїй діяльності користується з українських національно-культурних цінностей, відповідно переоцінюючи їх на базі ідеології пролетаріяту, та разом з усіма мистецькими пролетарськими організаціями будує українське пролетарське мистецтво.

Перші роботи ТРОМ «Войовничі дні» і «1930-й», створені усім колективом, звичайно мають ще багато хиб, через замалу, на сьогодні, техніку виконавця та брак теоретичного розроблення окремих положень тромівської практики.

2. Колектив

Колектив ТРОМ'у складається з 41 чоловіка, з них 89% робітничої молоді, що безпосередньо працює на виробництві, 11% службовців та 75% членів партії та комсомолу. Колектив ТРОМ'у загартований своєю роботою на Донбасі, спаянний колективним літнім відпочинком на Дніпрі, і всією роботою ТРОМ'у, є на сьогодні міцний комсомольський колектив, в якому усі тромівці вдарники на виробництві і більшість активні комсомольські та громадські робітники.

3. Масова робота

Через змінну роботу тромівців на виробництві (що взагалі гальмує всю роботу ТРОМ'у), — ТРОМ не зміг налагодити постійної масової роботи на харківських підприємствах. Проте проведено: 10 великих виїздів у райони суцільної колективізації Харківщини, 18 вечорів і 12 побутових вечорів на підприємствах Харкова, бесіди, виступи і контрактація по 36 ка-

сарнях та нарядних Донбасу, організовано масову дію на честь XVI-го МЮД'у, проведено 5 читок тромівських п'єс і 12 обговорень по спектаклю, на комсомольських колективах. ТРОМ брав участь у масових кампаніях, святах тощо.

4. Театральна робота

Не маючи до останніх днів свого помешкання, в якому можна було б розгорнути як слід роботу, ТРОМ примушений був максимально скорочувати свою видовищну роботу. Поставлено було один спектакль «Войовничі дні» на актуальні теми сьогоднішнього заводського дня (соцзмагання, нові кадри на виробництві, проблеми «красивого життя», рвацтво та інше). Спектаклем обслужено в Харкові, через відсутність помешкання, лише 22.000 глядачів. На Донбасі обслужено 30.000 глядачів (уського 40 спектаклів). Спектакль, цей за відгуками преси та робітничого глядача, був досить вдалий, «насичений комсомольським завзяттям». Цей спектакль визначив дальші шляхи розвитку ТРОМ'у. Спеціяльно для подорожі до Донбасу було виготовлено «Вугільну естраду», якою обслужено до 25.000 шахтарів. Тепер закінчено новий спектакль «Тисяча дев'ятсот тридцятий» на теми прориву на вугільному фронті та колективізації села.

На протязі 1931 року ТРОМ покаже спектаклі за темами: «Соціялістичне місто», «Військова небезпека», «Дівчина—будівниця соціялізму», «Трипільська трагедія» та розважний спектакль. Улітку, ТРОМ має обслуговувати українську людність Казакстану та братиме участь у Всесоюзній тромівській олімпіяді.

5. Учбова робота

З перехідом до свого помешкання передбачено значно посилити учбово-виховчу роботу ТРОМ'у, а саме: перетворити ТРОМ на Тром-Технікум, типа завода школи, або організувати Тром - Факультет Музично - Театрального Інституту, що дасть змогу виховати нового культурно-масового робітника—тромівця, озброєного політикою, культурою й театральною майстерністю.

6. Робота художньої майстерні

Художня майстерня ТРОМ'у, що складається з трьох молодих художників є невід'ємна частина всього ТРОМ'у. Крім оформлення тромівських постав, книжок, стінгазет (у Донбасі випущено 14 стінгазет), виставок тощо—художня майстерня разом з ТРОМ'ом провадить і масову роботу.

Художня майстерня, сполучаючи роботу в ТРОМ'і з навчанням, значно зросла. Крім загальної тромівської роботи, майстерня оформила дві вистави Державної Української Музкомедії («Орфей у пеклі» та «Дружня горка»), поставу «1905-й рік» в Держциркові та оформлює першу виставу Вседонецького ТРОМ'у та Одеського Театру Революції.

7. Організація тромівського руху

Колектив ТРОМ'у розпочав підготовку до організації майстерень робітничої молоді в галузі образотворчого мистецтва та музики («Ізором» та «Музором»), що разом з ТРОМ'ом складатимуть комсомольський мистецький комбінат.

По великих підприємствах Харкова утворюється «Тромядра», що працюючи під керівництвом ТРОМ'у мають стати за художніх аґітаторів на підприємствах.

Створення АТР'у (асоціяція тромівських робітників), дискусійного клюбу та майстерні масової художньої роботи, має забезпечити широке залучення робітничої молоді до процесів творення української пролетарської культури, зокрема, її мистецької ділянки.

Подаючи цього короткого рапорта-відчита II-й Міській Конференції Харківського Комсомолу та VIII-ому Всеукраїнському З'їзді ЛКСМУ, ТРОМ запевняє конференцію та з'їзд, що роботу по створенню нового соціялістичного театру, що її провадить тромівець, як комсомолець, як молодий робітник, була є й буде міцно пов'язана, з усією велетенською роботою по здійсненню більшовицьких темпів будування соціялізму, що її провадить комсомол під керівництвом партії.

Не пасивним споглядачем, а активним будівником,

не «обивателем», що сюсюкає з приводу великих темпів, а

активним борцем за виконання промфінпляну—біля варстату, машини, з кону,

не театром, а аґітпропбриґадою, що виховує робітничу молодь на більшовицьких традиціях, організуючи її засобами мистецтва на боротьбу за генеральну лінію партії, за виконання п'ятирічки в чотири роки,

є й буде тромівський колектив.

Під керівництвом комсомолу, при повседенному зв'язку з комсомольськими осередками, їх активній допомозі, ТРОМ виправдає почесну назву художнього аґітпропа комсомолу, виправдає завдання, що поклав на нього комсомол, в справі будування української пролетарської культури.

Колектив харківського театру робітничої молоді.

Тром на вугільному фронті

Нотатк
З бльокноту

ХАРКІВСЬКИЙ ТРОМ НА ВУГІЛЬНОМУ ФРОНТІ

Після кількаденної підготовки, галаса, метушні й впертої роботи, зрештою одержавши дубліката на «вантаж великої швидкости»—46 чоловіка розташувались у вагоні.

Кілька годин маневрування і почепившись до виробленого на ХПЗ паровоза приїздимо на ст. Основу. Раптом несподівана неприємність. Поїзд запізнюється і нам доводиться чекати понад 3 години.

У клюбі ст. Основи вечері, присвячений дню вдарника. Один з хлопців запропонував «дамо концерт основ'янцям». Клюб охоче погодився на нашу пропозицію.

Після офіційної частини розпочинаємо концерт.

Посередині концерту вбігає запихавшись вартовий і ледве вимовляє «прийшов поїзд».

Під оплески, навіть не переодягнувшись, прямо з кону біжимо до вагону. На пероні всі здивовано дивляться на чудні постаті, що плигають через калюжі.

Вирушаємо. Кожна сорок шоста вантажу «великої швидкости» почуває себе чудово.

Незвичайний вагон звертає на себе увагу. Весь час подорожі з вагону лунають молодий бадьорий сміх й пісні.

Знову нудні маневрування, але вже швидко «всесоюзна кочегарка».

Єнакієво. Приїхали.

Велика трьохповерхова касарня рудні «Червоний Профінтерн». У ній розташовані мобілізовані комсомольці.

Тромівці, розбившись на групи, дають концерт, розмовляють з молодими шахтарями, провадять контрактацію, випускають стінну газету. Тромівці, тим часом побачивши,

що багато кімнат не прибрані, з власної ініціятиви прибирають їх та миють підлоги.

Повні нових вражінь, ідуть до другої касарні, де живуть старі шахтарі. Знову жвава розмова, концерт, контрактація, стінгазета.

Шахтарі незадоволені з дрібниць, що їх дуже легко усунути. Немає гарячої води, бо тече бак, поламані лавки, шафи, немає чайників, постільна білизна брудна, а її не заміняють, подерту не латають. І ще й ще багато скаржаться шахтарі.

Умовляємось, що завтра разом підемо до місцевих організацій.

Пізно ввечері після вистави ще довго обмінюються вражіннями, лунають нові для тромівців, слова «терікон», «штрек», «копьор», «горизонт», «забій», звідкатка».

Уранці виряжаємо «бриґаду останнього штурму», що, діставши струмента, йде паяти баки й чайники та справляти лавки й шафи.

Друга бриґада разом з місцевими орґанізаціями обговорює питання, що їх висували шахтарі.

Комсомольський осередок рудні «Червоний Профінтерн» не звертає уваги на «дрібниці». Він бо занятий «більш важливими справами».

Мобілізовані комсомольці не бачили нікого з осередку. Взагалі, осередок не почувається. Зауваження тромівців секретар осередку тов. Вінніченко зустрів у багнети.

Інші організації незадоволені з того, що ми маємо відомості лише з кількох касарень. «Повідомте нас, як справа в інших»—каже представник шахткому.

Зав. культсектором об'єднаного шахткому т. Ганін признається, що ніякої культроботи не провадиться. Профпропаґандист тов. Грибчатий, йдучі на касарні із тромівцями, на скарги старого шахтаря про те, що немає окріпу, відповідає, «це в вас політична відсталість».

Замісць з'ясувати шахтарям окремі питання, він промовляє «м'ясо це проблема», «промтовари це проблема». На незадоволення з дрібниць вигукує незрозумілі речення — набір чужоземних слів.

ТРАЛЬНА НАУ
БІБЛІОТЕКА
№ 1603

На механізованій копальні «Юний Комунар» були лише один день. Дивно навіть який контраст порівнюючи з «Червоним Профінтерном», а віддалення лише 5—7 кілометрів.

У Риківському районі винайшли виключно невдалий засіб знайомити молодих шахтарів з умовами роботи в копальнях.

Замісць провадити курси мобілізованим, роздається книжечки, в яких подається в надзвичайно загрозливій формі всі застереження щодо небезпеки роботи в копальні. Ніякої додаткової роботи не провадиться.

Отже, зрозуміло, що цей засіб «навчання» має лише неґативний вплив. Книжечки за таким використанням кращий засіб залякати. Коли до цього врахувати, що серед мобілізованих усупереч директивам ЦК ЛКСМУ не провадиться ніякої роботи, не забезпечується мінімально потрібних умов та «через перевантаженість» не звертають уваги на такі «дрібниці», то стануть зрозумілими причини великого відсотку дезертирства.

1 Жовтня до Риково прибуло 25 комсомольців-колгоспників Харківської округи, яких ніхто не зустрічав, одна копальня надсилала до другої й зрештою вони без грошей чекали на вокзалі з 2 годин дня до 8½ год вечора.

«Обслуговували» їх лише візники з розкуркулених, які «знайомили» хлопців з небезпекою роботи в копальні та «дружньо» радили негайно повернутися.

РИКОВО. Велетень радянської металюрґії. Тепло зустрічають робітники тромівців.

Даємо концерт в цеху підчас перерви. Тільки но розпочали танки на імпровізовану естраду, вискакує літній робітник і під оплески приєднується до тромівців.

Увечері, після вистави, вирушаємо на вокзал. Переночуємо в вагоні й вранці до Горлівки.

Під дощем, по трязюці, втомлені, але веселі, ланцюгом тягнемось за підводами з конструкціями й речами.

На вокзалі несподівана неприємність. Нас 46 чол., а місць у вагоні, коли навіть врахувати бокові полиці для речей, 24.

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ХДУ
1618

Починаємо розташовуватись. Мобілізується всю винахідливість колективу. Висувається пропозицію влаштувати поверхню бриґаду на даху вагону. Але через дощ її доводиться відкинути.

І все таки всі розташувались. Правда, замісць 2трьох поверхів лавок скористалися ще з четвертого—підлоги.

Уранці в вагоні обговорюємо попередню роботу, накреслюємо подальші пляни, робимо «хирургічні операції» над виставою.

Даємо виставу в Горлівському палаці культури.

Зі внесеними дорогою поправками, виставу сприймається значно краще.

Уранці зустрічаємо партію 42 мобілізованих комсомольців з Харкова.

Їм довелося чекати на вокзалі щось із чотири години. На дзвонки до шахтоуправління коротка відповідь «з вами не бажають розмовляти».

Перед виїздом з Харкова 10-Х о 15 г. 15 хв. Міськом ЛКСМУ дав Шахтоуправлінню телеграму-молнію. Телеграму в Горлівці прийнято 10-Х о 15 г. 26 хв., а доставлено 11-Х о 11 г. ранку.

На вокзалі в Горлівці куркулі під машкарою старих шахтарів силкувалися саґітувати хлопців на повернення додому.

Гідну відсіч дав їм позапартійний хлопець—робітник 5-ї взуттєвої, що поїхав до Донбасу добровільно разом з мобілізованим товаришем-комсомольцем.

Уже в Горлівці нам розповіли знову про ту ж копальню, «Червоний Профінтерн», від якої в нас залишилися такі погані враження.

Комсомолку, бібліотекарщу Марію Мошкіну було мобілізовано на відкатку. Проробивши щось із 2 місяці, вона поїхала в відпустку до родичів у прикордонну смугу.

І ось звідтіль пише до осередку листа, в якому просить дозволити їй залишитися працювати на селі, причому скаржиться, що там багато «жидів і українців, яких вона так ненавидить».

Осередок виносить мудру ухвалу «запропонувати повернутися до копальні» й... все.

Комсомольська комуна на шахті № 5

Контрактують до кінця п'ятирічки

Ось як просто вирішуються на «Червоному Профінтерні» справи.

На нараді в Горлівці довідалися, що нам доведеться перебудувати свого пляну в бік збільшення кількости день на обслуговання копальні № 5 ім. Леніна, Калінінської й Північної, що мають механізуватись та стати показовими.

Не дочекавшись підвод, пішки вирушили на «№ 5».

Лунають дотепи про корисність мандрувати пішки, про туристичну подоріж ТРОМ'у по Донбасу тощо.

У комсомольських касарнях зустріли мобілізованих Харківських комсомольців. Деякі працювали з окремими тромівцями на одному підприємстві.

Підчас бесід виявили багато моментів поганого ставлення деяких старих шахтарів до мобілізованих, знущання, відсутність організованого навчання й звичайну, на жаль, для більшости копалень відсутність будьякої роботи щодо зустрічі й допомоги мобілізованим.

Одного мобілізованого надсилали до кузні за «лімонадкою». Не знаючи термінів, він послухавсь і пішов. Там йому дали два колеса. Ледве доніс їх до кліті. Сміх, знущання, й молодий шахтер тягне окелса назад.

Одного з мобілізованих старих шахтарів, довівши до дучки, примусив полізти на уступ, нічого попереднього не з'ясувавши. Переляканий матюками, він поліз, але не вміючи поводитись із лихтарем, загасив його.

Забійник розсердився ще більше й надіслав хлопця на гора, кажучи, що той не хоче працювати.

Заступник директора копальні т. Максименко не хоче розмовляти з мобілізованими.

Зав. робсилою лає мобілізованих. Зібравши матеріяли й запитання шахтарів пішли до шахткому й партосередку, де з'ясували всі питання й в той же день дали відповідь у виданій редбриґадою стінгазеті.

На другий день утворили з тромівців та вільних і вихідних шахтарів-комсомольців бриґади, що обстежили стан роботи щодо загального навчання, лікнепу, політехнізації, культроботу, роботу серед жінок, роботу комсомольського осередку, серед піонерів, школярів тощо.

Разом з т.т., що керують окремими з цих галузів, намітили низку практичних заходів.

Дівчата пішли по хатах прогульників з'ясувати причини прогулів та провадити бесіди з жінками робітників і дітьми.

Не обійшлося без курйозів через те, що контора дала невірні відомості.

Надзвичайно погана справа з культроботою. Власне, без культроботи, бо нічого в цій галузі не робиться.

Немає навіть газет, не провадиться ніякої роботи. Прикнижка «Історія ВКП(б)».

По касарнях взагалі не провадиться ніякої роботи. Прикріплені до касарень в справі культроботи т.т. Котов, Безухов, Тарасенко, та Музик жодного разу не були в касарнях.

Останні три—члени КП(б)У.

У клюбній духовій оркестрі є комсомолець Верестовий, що, виявив себе як рвач, який працює лише за гроші.

У комсомольській касарні організували виробниче-побутову комуну, до якої увійшло 19 чол. На голову комуни обрано Харківського комсомольця з депа Жовтень т. Максютова.

Комуна має загальну розрахункову книжку, до якої записується заробіток усіх комунарів. Гроші, що залишаються після витрат на загальні потреби, поділяється нарівно поміж усіма, незалежно від заробітку кожного.

Комунари живуть у двох кімнатах. Мета комуни за статутом є «організувати комсомольців у колектив, що всі сили, всю енергію спрямовуватиме на ліквідацію вугільного прориву та виконання вугільної п'ятирічки в три роки, організації культурного використання вільного від роботи часу, навчання, допомоги в розгортанні культурно-політичної та масової виховавчої роботи й організації роботи щодо зустрічі та допомоги новим мобілізованим».

Усі члени комуни повинні бути ініціяторами соцзмагання, наскрізних та вдарних бриґад.

З першого ж дня організації комуни почувається спайка, колективність.,

Але оргінстр Горлівського РК ЛКСМУ т. Машохін, проти організації комуни, він навіть погоджується розпустити її.

Мотиви прості—комуну організовано поза участю РК. Може скластись враження, що РК не міг організувати комуни, а ось мобілізовані й Харківський ТРОМ—організували.

Бесіди, контрактація, обстеження, видання стінгазети, виявлення причин прогулів, концерти, вистави організація комуни—ось коротке те, що зроблено на «№ 5».

Умовились з шахткомом та комсомольським осередком про влаштування на другий день після нашого від'їзду (день видачи зарплатні), спеціяльної каси для прогульників на вулиці посьолку.

Перед від'їздом дали місцевим організаціям зібрані матеріяли з висновками та пропозиціями.

Копальня № 5 подарувала ТРОМ'ові обушок та шахтарського лихтарика.

Майже по всіх клюбах при копальнях існують ТРОМ'и та Тром'ядра.

На жаль, більшість з них зовсім не працює. Немає керівників. Але безперечно є ґрунт для розгортання тромівської роботи.

Засади ТРОМ'у прищепились у Донбасі.

Після двох тижнів перебування в Донбасі вперше спускаємося до шахти. Досі ніяк не могли урвати 2—3 години, що потрібні для огляду шахти.

Наш маршрут: кліттю на «обрій 470», штреком до уступу, (що йде нахилом в 65°), уступом 95—100 метрів на «обрій 555»,—штреками й квершляґами, до стовбура й на-гора.

Обрали 10 найсильніших хлопців.

Переодягнувшись у шахтарки, з лихтариками та надзвичайно погордим і урочистим виглядом сідаємо до кліті.

Дуже швидкий рух кліті був би непомітний, коли не дивне почуття у вухах—щось наче давить на вуха, говориш у голос, але якось незвичайно згучить він, тихіше нім завжди.

Кілька сигналів і ми вперше в житті ступаємо у штрек. Короткі пояснення десятника про вентиляцію, інертну пиль, застереження щодо поведінки в шахті й ми витягнувшись ланцюжком, схилившись, щоб не перебити головою, якої з обапол, як говорять хлопці, йдемо далі.

Раптом, майже біля рейок є підземний хід, обережно спускаємося один за одним.

Сидючи на казьоних штанях поволі посуваємося все нижче й нижче, ногами й руками чіпляємося за кріпи. З під ніг на голову, за шию товаришеві, що йде спереду, сиплеться вугілля.

Пролізли було вже біля 50 метрів (здавалося, що понад 200 метрів), як з грюкітом повз нас почали літати закріплення, обаполи, сиплеться вугілля.

Гучної лайки десятника на горі, звичайно, ніхто не чує.

За хвилину гуркіт вже не переставав, від пилу нічим дихати. Через пилюгу при світлі ліхтарика не видно ні товаришів, що лізуть спереду, ні закріплень.

Зрештою впираємось ногами в стінку. Вихіда немає. Раптом, з під ноги посипалося вугілля. Утворилася темна діра. Лізeмо. Під ногами жодної опори, разом з вугіллям «ссипаємося» на вагонетку.

Дзюрчить бур. Кожний пробує як ним працювати. Але бракує кваліфікації. У наших руках він або застріває й перестає бурити, або вискакує.

Пішли штреком далі.

Чуємо страшенний гуркіт. Десятник розставляє всіх понад стінами. Зі свистом проскакує коногон, гуркотять ваґонетки.

Посідали відпочивати.

Раптом чуємо знайомий вже гуркіт. Усі повскакували. Десятник сміється й запевняє нас, що їдуть не сюди, але гуркіт такий переконливий, що ми посідали тоді, коли почули, що коногон проїхав і його гучний свист стихає.

Помандрувавши ще з годину виїхали нагора, брудні до того, що майже неможна було нікого впізнати.

Подібними до себе стали лише після лазні, правда ніхто з нас не мився ще ніколи з таким завзяттям.

Уночі, після вистави, їдемо до «Марії».

Після «ночівлі» на столах та лавках у клюбі, з самого ранку пішли працювати покасарнях та в нарядну.

У нарядній наш концерт після бесіди набрав масового характеру. З фізкультурного та інших концертних танків перейшли до гопака, що охопив майже всіх робітників,—

протягом 10—15 хвилин танцювали всі. Це проте бувало майже завжди, на виступах у нарядних.

Увечорі після вистави місцеві організації подарували ТРОМ'ові шахтарського костюма, лихтарика, обушка та топорика.

Шахту № 19-20 збудовано лише 1928 року. Але будували її інженери-шкідники. Виявилося, що її побудовано на пластах «Марії».

Знову бесіди, контрактація, концерти, стінгазета. Увечері замісць вистави даємо концерт і тромівську малу форму «Вугільний скетч». Меншого «кону» аніж на № 19-20 не можна собі навіть уявити.

Важко знайти сельбуда, де був би такий «кінї.

«Заля»—старий сарай, вміщує все ж багато людей. Невеличка частина сидить на лавах, власне на спинках лав, більшість стоїть поміж лавами, основна частина вміщується в проході й зрештою дітвора на даху кіно-будки. Лише розпочали концерт—загасло світло.

І все таки концерт в темряві протягом 20—30 хвилин. Було мобілізували всю тромівську винахідливість. Але концерт тривав. З'явилося світло. Закінчуємо концерт—1 розділ вечора.

На кін виходить голова шахткому тов. Калюжний та старий робітник-шахтар т. Мойсеїв з обушком та лихтариком в руках.

Коротке, але щире шахтарське привітання—зобов'язання гірників шахти № 19-20.

Під оплески тромівці підхоплюють та качають шахтарів.

Після концерту 15 хлопців та 5 дівчат спускаються до шахти. Цього разу маршрут ще цікавіший за минулий: кліттю на «Обрій 176», уступами (з нахилом з 85°) вверх 76 метрів на «обрій 110» та шурфом на-гора.

Дівчата, несподіваео для всіх лазили краще за багатьох хлопців.

Один на СРСР живо-срібний рудник (ртутний).

У Будинку Спілок збори робітників. Провадимо бесіду, контрактацію, підчас зборів видаємо стінгазету, після зборів знову на касарні.

Даємо виставу на літньому відкритому кону 15 Жовтня, холоднувато, але іншого кону немає. За тромівцями затримки не стане.

Кілька тромівців у виставі мають виходити в трусах. Холодно. Виступає гусина шкіра, зуб на зуб не попадає, але вистава йде як і завжди добре.

Глядачів понад 2000 чоловіка. Велике подвір'я, обнесене парком, заповнено до того, що літерально ніде впасти яблуку.

Після вистави вирішаємо провести бесіду й дати концерта в нарядній для першої зміни—о 5 год. ранку.

Плян на ніч: з 1—3 год. спуск у шахту, з 3—5 г. робочі збори для обговорення наступної вистави «1930-й», що ми маємо її виготувати на відкриття VIII з'їзду ЛКСМУ, з 5 до 6 г. бесіда й концерт у нарядній, з 6 до 12 год. дня—сон.

До шахти спускається групами весь колектив.

Тромівців з «шахтарським досвідом» одноразового спуску до вугільної шахти дивують тутешні порядки.

Спускатись до шахти можна у власному одязі, лихтарики не замагнічуються, тут користуються з відкритих карбітових лихтариків та більш того, в шахті можна палити цигарки.

Дивно навіть. Ну що це за шахта, коли немає вогненебезпечних газів?

Ми чули, що шахти є 1, 2 та 3 катеґорій небезпеки, є позакатеґорійні, навіть самі спускалися до такої, а тут теж ніби позакатеґорійна тільки щодо безпечности.

Широкі штреки з електричним освітленням, чисто. Тільки повітря гірше за вугільну шахту. Гази є й тут, але вони не горять.

А все таки дивно. Ходиш справжнім штреком, у справжній шахті і у власному одязі, заложив руки в кешені та попахуєш цигаркою. Дивно. Заступник завідувача шахтою тов. Молчанов показує нам уламки породи, що має кіноварь.

Це маленькі червоні плями та кристалики, що надзвичайно гарними малюнками розбігалися по породі.

Нам пояснюють процес виробництва, але все таки кіноварь дуже мало подібна до живого срібла.

Рівно о 5 годині ранку ми в нарядній.

Лаштуємось до концерту. Немає лише музик. Наша оркестра з музик Червонозаводського театру. Це, просто кажучи, старі люди. Коли ми після вистави пішли до шахти, вони полягали спати в комсомольській касарні й..... проспали.

З нами був лише молодий хлопець, що його більш тягне до тромівців аніж до музик—«Ваня-вдарник» (цього разу «вдарник» свідчить не про вдарництво, а про те, що він грає на вдарних струментах).

Чекати на музик немає рації. Починаємо концерт без музик.

Дириґент хору й оркестри композитор—АПМУ'вець т. Богданів серйозно, як і завжди, диригує... барабаном, що акомпанує хорові та ораторії.

Після концерту пішки йдемо на «Марію» де ми живемо ці дні.

Нам пропонують залишитись на Ртутному ще на один день. Наші посилання на плян нічого не переконують і партосередок, погоджуючи питання з Секретарем ЦК ЛКСМУ т. Юдіним, примушує нас залишитись ще на день.

Увечорі підчас концерту, на тому ж літньому кону, робітник живо-срібної рудні в ім'я робітників дарує ТРОМ'ові карбітового лихтарика та експонат процесу виробництва.

Це вже четверта шахта, що дає такі дорогі ТРОМ'ові подарунки.

О 6-й годині ранку виїздимо до Калинівки. Перевезти 46 чоловіка 15 кілометрів не така легка річ. Хоч тромівці й не мають великого вантажу, все ж частина «куркулів» («куркульська» частина в нас велика, відсотків 40) має ковдри, подушки тощо.

Коні шахтоуправи поїхали по картоплю, доводиться наймати в селян. Возів немає. Селяни мають лише «брички», що на них більш як 4 чоловіка (з візником) не сяде.

Отже нам, щоб улаштувати всіх, треба дістати найменш 15 «бричок».

Дістали 8. Їдемо (хто їде, а хто йде).

Дівчата співають пісню, що її склали відкатниці «Червоного Профінтерну».

Проводи Харківського Трому

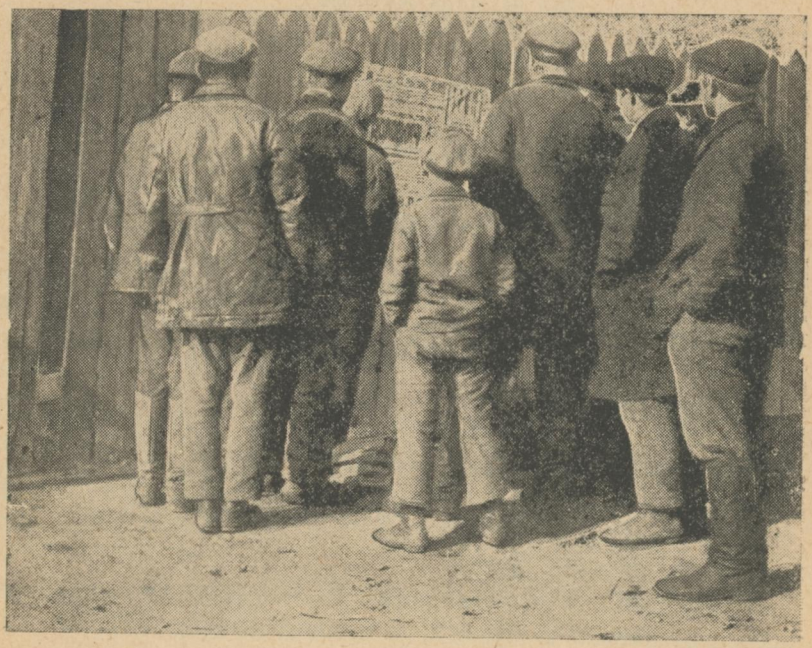

Читають Тромівську афишу

Давай мілка пострадаєм
Да по новой моде
Мой мільонок на 105,
А я на породе.
Терікон мой терікон
високоє зданіє
Надо всем соревноваться
Виполнять заданіє.
Застучалі вагонетті,
Загремелі тормоза
А в ударную бриґаду
Запісалась с мілим я.
Вчера детка визивал
Меня на свіданіє
Вместо любві говоріл
О соцсоревнованії.
Одна клеть ідьот угору,
А другая ідьот вніз
Я ударніца теперь,
А мой мілий комуніст.
Клеть железна, клеть железна
Каменоє зданіє
Наша смена подпісала
Соцсоревнованіє.
Гулять больше не хочу
Разлюбіла детку
Ми ударніци теперь
Строїм пятілетку.
Уліца, уліца,
Что от ветра жмурітся
Коногони подвелі
Мало добичі далі.

Стародавнє шахтарське «страданіє», що так міцно прищипилося в усьому Донбасі, набуває нового змісту.

Сучасне життя Донбасу, соцзмагання, вдарництво, п'ятирічка,—ось новий сюжет, що замінив «шахтарське страданіє».

Калинівка. Бриґада розсипалася по рудні. Приходять з матеріялами обстеження.

Комсомольські осередки працюють слабо. Багато комсомольців навіть не оголосили себе вдарниками. Культробота шкандибає на всі чотири. У комсомольському осередку ніякого політнавчання немає.

На рудні лише два компресори. Багато відбійних молотів не використовується через відсутність енерґії.

У нарядній та по касарнях підчас бесід скаржаться на відсутність будьякої культроботи. Немає газет, журналів, пересувок, жодних гуртків.

Мобілізованим комсомольцям та батракам у перші дні роботи не давали ні грошей, ні талонів на обід.

Багато мобілізованих, голодуючи кілька день, втекли.

Багато скарг на бюрократичне, грубе поводження завідувача конторою Шапкіна.

Коли прийшли одержувати першу получку, мобілізованим заявили, що гроші належать не їм, а касі з них. Жодних пояснень до цього не додавалося. Лише з великими труднощами пощастило з'ясувати, що гроші утримано за спецовки.

Робітник шахткому тов. Старегін на прохання видати чоботи відповідає мобілізованому т. Олійникові, що він може їхати додому.

Комсомольці розповідають про базу ЦІТ'у на Поклонівській дачі.

Викладач-інструктор Сергеїв залякує мобілізованих. Розповідає нісенітниці про шахту «Марію». Каже, що там щодня гинуть 50 робітників.

XVI партз'їзд «проробили» за три години, при чому на доповіді т. Яковлева не зупинялися зовсім.

У комсомольській касарні, де живуть мобілізовані смоленські комсомольці, провели об'єднані збори трьох касарень. Обрали культп'ятьорку, редколеґію, видали 1 число стінгазети, законтрактували 60 чоловіка.

Разом з комсомольським осередком пророблюємо питання про організацію вдарного участку ім. VIII з'їзду ЛКСМУ.

Умовилися з адміністрацією. Виділено 6 участок «обрію 300», що має 16 уступів.

На цьому участкові працюватиме понад 100 чоловіка.

Завтра о 5-й годині широкі збори молоді разом з адміністрацією з цього приводу.

За зміненим за вказівками ЦК пляном, копальню «Північну», що має механізуватись та стати показковою, ТРОМ повинен обслуговувати замісць одного дня—два.

«Північна» вже давно чекає на ТРОМ. Ще в Калинівці одержували записки з проханням швидше приїхати.

Цього разу дістаємо 8 підвід і передостанній 25-ти кілометровий рейс робимо на підводах.

Під'їжджаємо до великого літнього театру, на якому хоч і несподівано, але з радістю бачимо великі гасла «Піонервітання ТРОМ'ові», «Комсомольці «Північної», щиро вітають

художній загін Харківського комсомолу», «ТРОМ'ом по прориву» та інш.

Прямо з підвід, залишивши для розвантаження конструкцій і речей кілька (дуже з цього незадоволених) тромівців, йдемо в нарядну на концерт.

Як і по інших місцях, весь час до вистави заповнюємо роботою по касарнях.

Вистава. У епизоді «тривога», яке випадково збігається з гудком, запалюємо світло й вимагаємо від усіх, хто працює на 3-й зміні, йти на роботу.

На вимоги робітників даємо обіцянку вдень дати виставу спеціяльно для тих, що працюють на третій зміні.

Уже закінчуємо виставу як нас сповіщають, що на третій зміні багато прогульників.

Після вистави (разом з бриґадою ЦК ЛКСМУ) залишаємо всіх комсомольців, але з'ясовується, що посилати до копальні не можна майже нікого. Оголошуємо весь ТРОМ за мобілізований і пропонуємо негайно надіслати всіх на роботу.

Завідувач шахтоуправлінням обіцяє з'ясувати скільки потрібно чоловіка й сповістити нас. Нетерпляче чекаємо годину. Зрештою довідуємось, що за браком спецодягу використати нас немає змоги. Вирішуємо йти у власному одязі і йдемо штурмувати шахтоуправління.

Головний інженер розповідає, що через невихід лісогонів завтра стоятиме «дев'ятка». Але нашу пропозицію він відхиляє, вважаючи, що ми нічого не зробимо, бо не вміємо працювати... і все таки одержуємо дозвіл надіслати 10 чоловіка.

Ніколи ще в колективі не було такої виразної розмови, як підчас обирання 10.

Та це й не дивно. Спробуйте обрати з 46 молодих робітників комсомольців, що хочуть допомогти ліквідувати прорив, 10 чоловіка. Чи можна винайти такий принцип відбору, за яким 36 повинні залишитись вдома? Пів-колективу лишилось ображеним.

І все таки пішло працювати не 10, а 16. Головний інженер не встояв перед напористістю комсомольців.

Звичайно, що спецовки знайшлись.

Тромівці на обслідуванні

Тромівці в касарні

Повів нас до копальні старий десятник тов. Курзенко, що працює з її заснування—1901 року. «Дев'ятка» в двох кілометрах від стовбура. Йдучи штреками й квершляґами, зустріли 5 коногонів, що один з них влучив батітом в око одного з хлопців. За хвилину око вспухло. Але йти до медпункту далеко й ми всі рушаємо далі. Швидко розсілись по уступах, що йдуть з нахилом у 65° і почали подавати конвеєром закріплення.

Не встигли передати й з півсотні закріплень, довелося пересаджуватись, бо пішли обаполи, які майже вдвічі довші за закріплення. Але незабаром знову закріплення, отже знову пересаджуємось. За годину—дві роботи павза. Сидимо, чекаємо, питаємо по конвеєру вниз, коли будуть далі давати. Відповідають ляконічно «почекайте».

Чекаємо знову.

За 6 годин роботи разів десять пересаджувались і не менше, як три години чекали.

Навіть для таких «освідчених» шахтарів, яки ми, стала очевидно наявність конче потрібної раціоналізації роботи лісогонів, яку надзвичайно легко здійснити.

У конвеєрі, на самому верху, працювали три лісогони. Вони були дуже незадовільні з наших темпів подачі, бо ледве встигали.

Нагнали лісу на дві зміни, й майже не почували втоми. Уже на-гора, коли ми здавали лихтарики, тов. Курзенко, прощаючись з нами, сказав: «ех, хлопці, з такими два промфінпляни виконаєш».

Підчас ознайомлення з роботою вранці, виявили, що в школі не провадиться ніякої позашкільної роботи через те, що немає світла.

На звертання з цього приводу господарники не вживають жодних заходів. Така ж справа з політехнізацією.

Надзвичайно кепська справа з піонерроботою. Піонерробітник тов. Іванова, на запитання представника бриґади ЦК ЛКСМУ про стан піонерроботи, заплакала й відповіла: «я нічого не знаю, в мене немає досвіду».

Комсомольський осередок не робить майже нічого. Секретар осередку працює секретарем Рудради. Взагалі він на Північному кілька день.

Культробота не провадиться зовсім.

На Північній рудні скрізні бриґади було утворено за наказом рудоуправи.

У одній касарні робітники рудні т.т. Мельніков та Білоусов скаржилися на ставлення до них техніка Сергеєва. Наша бриаґда розслідувала справу. Виявилося, що ці робітники симулянти й рвачі. Вони ледве не затопили копальні, закривши сток, «щоб не було мокро під ногами».

У наших пропозиціях місцевим організаціям вимагали влаштувати показовий суд над цими «робітниками».

Остання копальня за пляном—Щербинівка.

Підчас бесід у касарнях та в клюбі «дрібної промисловости», робітники здебільшого скаржилися на безгосподарність, яку в Щербинівці м'яко звуть «технічними неполадками».

На більшості копалень невистачає для роботи лісу. На сході Мазурки, заході—Аршинки та подвійному заході не вистачає лісу навіть на одну зміну. Через перестилку рейок на подвійному заході, де було поставлено лише 3 робітники, які до речі теж не працювали, з 10 г. веч. до 6 год. ранку, не давали на-гора вугілля. Десятник Суботін про це навіть і не знав.

На №№ 2 і 7 не працює насос; на № 7 не працює вентиляція, розминовку завалено лісом і породою, що перешкоджає роботі. На заявки коногонів з цього приводу не звертають уваги.

Є «неполадки» й іншого характеру.

Лазня «Дрібн. промисл.», що її збудовано 1928 р., не працює. Робітникам доводиться користуватись з лазні Нової копальні, що стоїть на великому віддаленні.

У касарнях 13, 17, 18 та 19 немає баків для води.

Мобілізований батрак Промітний (коп. дріб. пром.) розповів про «зустріч».

Мобілізованих спустили в копальню з «ветерком».

Коли вони спитали у старого робітника, скільки він працює, той відповів, що за злочин його заслано в копальню. На запитання в теслярів, що процювали в дворі касарень, що вони роблять, тесляри відповіли: «труни для мобілізованих».

Усі знають про ці факти, але ніхто не звертає на це уваги.

Увечорі ТРОМ давав останню виставу в Донбасі в Щербинівському Палаці Культури на вечорі механізації.

Після доповіді бриґадира ЦК КП(б)У тов. Вейнера, тромівці запропонували в ім'я Харківського комсомолу коротку резолюцію—заклик до робітників закріпити себе на копальні до кінця вугільної п'ятилітки.

Після цього тромівці в театральних строях робітників розсипалися по залі й ярусах провадити контрактацію.

Протягом 30 хвилие було законтрактовано 24 робітники.

Горлівська «Кочегарка» в № 23 з 24-X пише про ТРОМ:

«... 350 чоловіка законтрактованих протягом одного дня. Ось дійсно більшовицька робота».

Харківський ТРОМ своєю роботою в Донбасі довів, що він є не лише театр, а бойовий загін комсомольців, що разом з усім комсомолом, б'ється за 16270000 тонн чорного золота на ударний квартал.

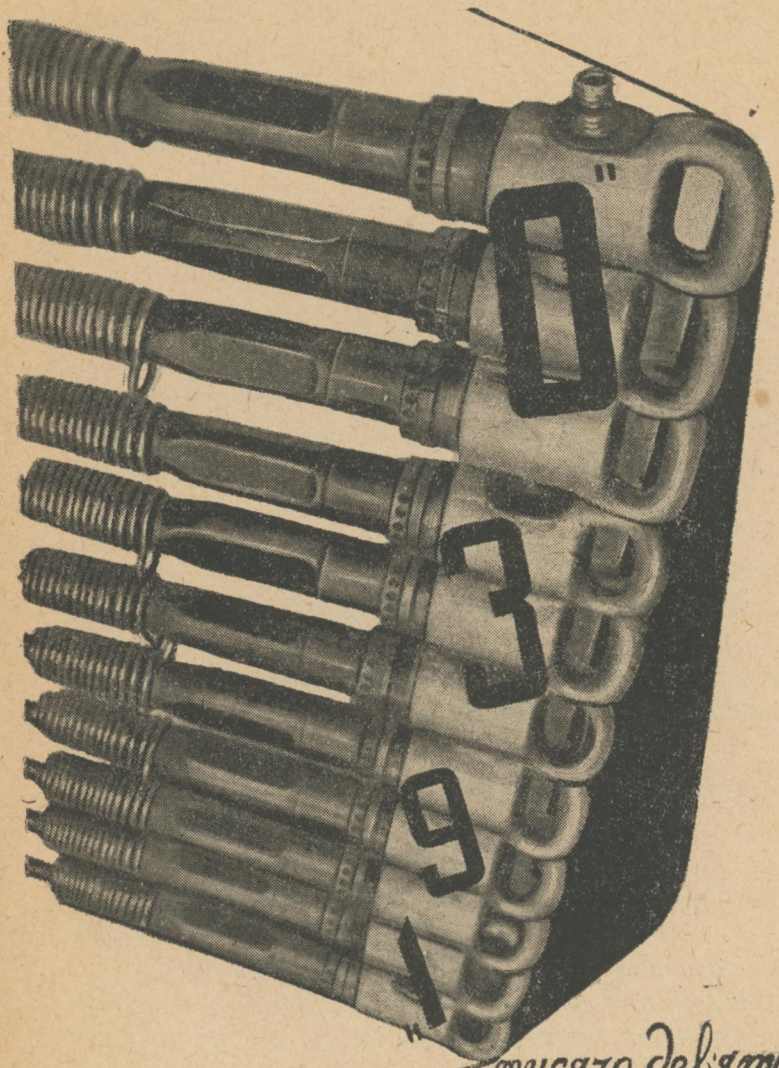

„тисяча девятьсот
тридцятий"

1930

„ТИСЯЧА ДЕВ'ЯТСОТ ТРИДЦЯТИЙ"

Харківський ТРОМ відкриває свій другий сезон виставою «Тисяча дев'ятсот тридцятий».

1930 рік—рік вирішальних боїв, у боротьбі за соціялізм і відзначається розгорнутим наступом соціялізму на всі капіталістичні елементи нашої країни.

В 1930 році розпочинається й провадиться ліквідація куркульства, як кляси на базі суцільної колективізації, що на сьогодні є не мрійливою утопією, а фактом, що стверджений історією.

В 1930 р. важка індустрія і вся промисловість нашої країни, реконструючись дійсно революційними темпами—довела свою боєздатність.

1930 рік—є другим роком переможної, більшовицької п'ятирічки.

ТРОМ ударна бриґада комсомолу, в мистецтві—художній аґітпроп комсомолу, повинен показати наше сьогодні і вести до соціялістичного завтра.

Будучи частиною комсомолу, всієї робітничої кляси, що бореться за соціялістичну п'ятирічку на окремих її ділянках, тромівський рух цілого союзу підійшов до розрішення конкретних тем.

Так Архангельський ТРОМ ставить виставу про ліс, Бакінській про нафту, Ташкентський про бавовну, Іркутський був на фронтах ОДВА, Харківський ТРОМ, що працював за мо-

білізацією ЦК ЛКСМУ на фронті боротьби за вугілля у Донбасі, ставить виставу про вугілля.

Харківський ТРОМ своєю виставою «1930-й», що присвячена рокові історичних перемог, здійснення велетенських завдань, що їх поставили перед собою пролетаріят і селянство всього Союзу, зокрема України, говорить про:

Донбас і село.

Про Україну не аґрарно-індустріяльну ,а індустріяльно-аґрарну.

Це і є темою тромівської вистави «1930-й».

1

Село. 1930 рік. У дворі Сільради сільські комсомольці лагодять реманент своєї комуни.

Трьом з них за мобілізацією комсомольського осередку треба їхати до Донбасу, на ліквідацію вугільного прориву. Важко розставатись хлопцям з комуною. Юхим молодий середняк, а Карпо і Семен батраки, що лише в комсомольській комуні відчули справжнє життя.

Важко, але треба.

— «Стежте ж за хазяйством». Це наказ тих, що пішли ліквідувати прорив.

У Сільраду приїздить з центру Марійка Гурко. Марійка хоче «відповідальної, важливої, серьйозної, героїчної роботи». і вона зовсім не сподівалася на те, що зустріла.

Замісць використати її. як письменника, їй пропонують переписувати Колгоспні списки.

Робота на селі напружена, утворюється колгосп, і комсомол мобілізовано на його організацію.

Йосип старий вівчар, питає в Марійки:

— «Чи може незаможник вступити до Колгоспу?

— Може Йосипе.

— Може?»

Питає дівчина-комсомолка:

— «Ні, не може».

Відповідає Гриня, активний комсомолець і один з організаторів Комуни.

Не може вступити куркуль до колгоспу, бо перш за все він клясовий ворог і буде розкладати його своєю куркульською «аґітпропроботою».

Якійсь, ще темний середняк—Степан Колоброда скаже:

— «Випишіть мене з Колгоспу»...

Скаже куркуль—але ж вийде Степан Колоброда, бо він міцно ще посів в своїй сутті, дрібно власницьких позицій, бо під впливом куркуля оця його суть може поставити питання:

— «Хто кого?»—

Колективізація його, чи він колективізацію.

Цеб-то стане виразником куркульської ідеольоґії.

Оця глибина питання і підноситься в переключенні поясненням Грині.

2

Одна з багатьох Донбасівських станцій. Станція Диркіно. Телефон.

Дзвонить Олекса, робітник Харківського заводу, мобілізований на Донбас, дзвонить на шахту, нервує рурку, і не може добитись.

Розсілись і чекають мобілізовані комсомольці, серед них китаєць, білорус, росіянин, заводські і селянські хлопці, серед них Карпо, Семен і Юхим.

Сидять довго. Сидять п'ять годин, чекаючи на підводу. Провадять свою аґітроботу, не представники шахти, комсомольського та партійного осередку ,а дезертир, куркуль-візник, шахтний бюрократ, що намагається зірвати пеерїзд мобілізованих.

Перемога всеж таки на боці мобілізованих. Вони від'їжджають, а розлючений і розкритий китайцем куркуль глузливо кричить услід комсомольцям:

— «Виконаємо п'ятирічку за три роки».

І тоді комсомолець-китаєць Хо впевнено відповідає:

— «І-з-делаємо. Віконаємо».

3

Шахта. Шахтний двір. На середньому обрії. З грюкотом піднімається і опускається кліть. На шахті прорив, це відчувається на кожному кроці, особливо «Технеполадки»—

нерозпорядність, неохайність організації. В перший раз спустились Карпо, Юхим і Семен, і вперше зустріччю знущання Сенчі рвача «комсомольця». Він влаштовує «бойове хрещення» знаменитою «лімонадкою».

Хлопці розгублені, налякані, але в цей момент підходить Онуфрієвич та Олекса. Онуфрієвич, старий кадровий робітник, бере хлопців до себе в бриґаду і вони йдуть працювати.

Тиша.

Раптом вискакує лямпонос:

— «Завал... Завал... Митьку придушило.

— Де?

— В уступі».

Це наслідок рвацтва.

4

— Убили... убили... Кати, звіри...

— Марґо...

— Ґреґуар»...

У Донбасівській касарні робітничої молоді, двоє драмтуртківців Мотя і Іван пробують сцену з заялозеної «р-р-революційної» мельодрами. Підчас цієї сцени заходить Сенча, що жив з Мотею. Сенча її розлюбив, його цікавлять уже інші.. У Сенчі маються лише гроші на аборт.

Входять Яшко, Олекса, Федя, що вивчає англійську мову і інші.

Разом з ними входить Лапчатий, профбюрократ, що крім заплутаних речень нічого не говорить і нічим не цікавиться, він більше про «проблеми» і «ації», ніж про конкретну справу, більше про «труднощі» й «м'ясо», ніж про ліквідацію прориву.

Ролю Лапчатого закінчено, наряда шахткому на бесіду в касарні виконано, і тоді вже без нього комсомольці касарні утворюють ударний комсомольський пласт на шахті.

Сенча відмовився, Юхим вагається під впливом Сенча, останні вступили.

Внесено пропозицію використати, відбійні молотки, що і досі не використовуються на шахті.

Останнє слово Моті:

— «Життя».

Але тепер міцно, бадьоро згучить це слово.

5

На поверхні працює відкатка. Провозять вугілля і породу. Мотя не в силах працювати, вагітність заважає. Подруга радить звернутись до бабки, але Мотя не згодна, вона не може і не хоче вбивати дитину.

Про Мотю йде погана слава, мов усі хлопці у касарні з нею «балуються». Навіть пісню склали.

„Хороше в касарні жити,
Жити й жартувати,
В ніч до Могіньки піти,
Гуртом погуляти".

Плаче Мотя.

Гриша, режисер п'єси—«Марґо-Ґреґуар», помічає її сльози:

«Не плач, Мотю... Придумаємо».

— Придумаєте?

— Так. Придумаємо!

6

Село. Гуляє молодь. Гуляють і комунівці, і одноосібники, і куркульські парубки.

Танки і співи.

У Гриші зі Стешою—любов, але батько не дозволяє за комсомольця заміж виходити і...

— «Прощавай, Стешо»...

Зібрала найкращий врожай у районі—комуна, росте!

І раптом...

— «Юхим?

— Звідки?».

Так. Утік з Донбасу. Не витримав.

Обірвалися веселощі.

А комуна ж, як працювала і за нього.

Зрозумів Юхим, знову пішов до Донбасу виконувати свій обов'язок комсомольця і комунівця.

Зрозумів!—знову спалахнули веселощі з співом, гойдаються качелі, співає річка, повітря наснажено міццю колгоспівською—своєю.

7

— «Сумно, хлопці, просто гроб».

Це знову в касарні.

Сумно, нудно...

Але... приходять від партосередку Онуфріч і новий голова шахткому. Приходять з подарунками і промовою:

— «Хлопці молодці, комсомольці на великий палець».

Так, вони довели своєю бриґадою, що може зробити комсомол в ліквідації прориву, використовуючи механізми...

Онуфріча призначено бриґадиром комсомольської бриґади.

— А оце, музика-годинник, щоб робота і спочинок «як часи».

Виникла думка, що її подали Дезівці-комсомольці—комуна.

Ідею підхвачено.

Організують.

Лаврик вагається.

— «Лаврик, ти не вступаєш?

— Так».

Через... гармошку... Два роки збирав гроші, голодував, мріяв придбати, а тепер як що вступити, треба, всі гроші віддати комуні.

Комуна чи гармошка?

Комуна!

І Сенча також хоче вступити, але Сенчі не місце в Комуні, його не приймають за рвацтво, і взаємини з Мотею.

Сенча не жалкує, навпаки:

— «Кому-на, Кому-ні,... кому—дулю...».

Йому дали цілих дві.

8

Темна ніч. Зустрілись. Макар Федорович голова колгоспу і Марійка.

Треба йти ярами до дому. Йдуть.

Макар Федорович згадав минуле.

Шахту, звідки його надіслала партія на село, вибух, колишню боротьбу в 5-му році, страйк.

Марійка нудьгує за «справжньою» героїкою, з ґвинтівками, зі співами куль.

Макар Федорович наставляє:

— «Ходи да оглядайся, так з одрізана і лясне»...

Одріз—зброя куркуля. Куркуль в ярах, це його останнє місце.

Раптом чутно голоси. Неспокоїться Макар Федорович.

— «Цить... Тихо»...

Помилка.

Гриня і Стеша з'ясовують своє «міжнароднє становище».

Вона з ним буде в Комуні.

Ідуть знову Макар Федорович і Марійка.

Два постріла.

Марійку підстрелено.

Це сьогоднішнє—не від спогадів.

Макар Федорович побіг за допомогою, залишивши Марійці нагана.

Марійка письменниця, Марійка марить...

— «Наган? Так... Наган і одріз... Фронт літератури є запеклий пункт боротьби... Так... Наган і одріз...».

9

Сходка.

Слухає село. Слухають одноосібники, звіт колгоспу.

Макар Федорович не промовець, він тільки керує зборами.

Кудря, Самсон Нілич, він теж керує частиною зборів.

Кудря-куркуль, він лише дириґує усім тим, що допомагає йому вести свою лінію—останню лінію своєї кляси.

Макар Федорович і колгосп доводять:

«— По хазяйські... у кого?».

Одноосібники відповідають роздумливо.

Кудря не спить,—голосять баби, дзвонить церква, і раптом п'яний приходить секретар комсомольського осередку Михайло Стрекач.

Як це?

Ранком, коли йшов Михайло на збори, з кущів стрибнули на нього троє парубків, загорнули голову в лантух і споїли горілкою силоміць.

Голосять баби, кричить підкуркульник, але...

Проста річ.

Середняки і бідняки села. Закутки зрозуміли і на запитання Макара Федоровича:

— «І виходить?».

Сходка відповіла.

— «Колгосп!»

Колгосп утворився, розширився.

Дириґентська паличка куркуля впала розбитою.

Його ліквідували, як клясу.

— «І виходить?».

— «Ліквідація куркульства як кляси, на базі суцільної колективізації».

10

Шахта. Штрек проходять троє мобілізованих. Один з них той, що примазався до комсомолу, той, що використовує свій комсомольський квиток.

Він аґітує за втечу з шахти.

Не вийшло. Кинули товариші.

Симуляція.

Онуфріч і Яшко виносять тіло «постраждавшого героя»

У ґезенках (у забої) триває напружена робота.

Сьогодні останній день декади.

Не вистачає робітників, через героїв симуляції, і прогулів.

Лаврик втомився. Він навіть перебільшив завдання. Він хоче спочити.

— «Він герой...»

— Ні.

— Чого?

— Не ти мусиш бути героєм, а увесь комсомольський пласт».

Триває робота. Працюють відбійними молотками.

Завітав Сенча:

— «Ну, як у вас ліквідатори?»

Ліквідатори відповідають:

— «Передай, виконуємо пляни за декаду».

Сенча до цього часу просто рвач, але зараз це ворог— куркуль.

— «Ліквідуйте прорив?.. І нас? (цеб-то куркульство) Добре! Тоді і я ліквідну...».

Він рубає шляґу, якою йде зжате повітря.
Молотки несподівано стали.
Сьогодні вирішальний день.
Онуфріч каже дуже просто:
— «Єсть»,
знайшовши порубану шляґу.
Роботу буде виконано.
Бо бриґада—новий Донбас. Бо бриґадами—ліквідуємо прорив.

11

Село й Донбас дають сировину для нашої важкої індустрії. Село—хліб, що за нього ми одержуємо машини, для виробництва машин, Донбас—вугілля, що їм ми годуємо домни і всі топки нашої промисловости.

Завод дає засоби виробництва для села—трактори комбайни, струменти, і для Донбасу засоби механізації—зарубні машини, відбійні молотки.

Завод—синтез.

Завод сполучає усе життя нашого соціялістичного будівництва.

Не прибув ще й досі ешелон з вугіллям, бо на Донбасі прорив.

Мартен загрожує стати, бо немає вугілля.

Але мартен не повинна стати.

І ентузіязмом робітників, дружин робітників—врятовано мартен.

І тоді ешелонами:
— Їде вугілля.
— Їде торф.
— Їде ліс.
— Їде цемент.
— Їде криця.
— Їдуть машини.
— Їде...

Тисяча дев'ятсот тридцятий,
другий в п'ятирічці
рік.

КОМСОМОЛЕЦЬ УКРАЇНИ

№ 226/1327
У рік видання

Щоденна газета, орган Центрального та Харківського комітетів ЛКСМУ
Харків, вівторок, 30 вересня 1930 р.

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ:
Секретаріят — 54-41
Чекісовський ка — 18-72
Масовий — 36-09
Редактор — 54-75

ХУДОЖНІЙ АҐІТПРОП КОМСОМОЛУ ВКЛЮЧАЄТЬСЯ В БОРОТЬБУ ЗА ВУГІЛЛЯ

Завжди вести перед — ось завдання художнього аґітпропу комсомолу

ЦК ЛКСМУ, мобілізовуючи Художній загін Харківського комсомолу на роботу в Донбасі, ще раз підкреслює те значіння, яке ТРОМ має для всієї комсомольської організації.

Завжди вести перед у праці на самих відповідальних ділянках господарчого фронту, фронту боротьби за соціялізм. Ось основне завдання художнього аґітпропу комсомолу—театру робітничої молоді, що живе одними думками з робітничою клясою та комсомолом, бо він є невід'ємною їхньою частиною.

ТРОМІВЦІ повинні пам'ятати про політичну важливість роботи, яку вони повинні виконати.

ТРОМ мусить, разом з усім комсомолом Украніи, рапортувати 8-му з'їздові ЛКСМУ про свої здобутки на фронті соціялістичної стройки.

ЦК ЛКСМУ

Допоможіть Донбасу дати країні більше чорного золота

Харківський міський комітет КП(б)У вітає комсомольців столиці, об'єднаних у ТРОМ, з виїздом до Донбасу для уча-

сти в ліквідації прориву засобами культурно-масової та громадсько-політичної роботи.

Відданою працею з комсомольським завзяттям допоможіть робітникам Донбасу дати країні більше чорного золота.

ХМК КП(б)У

Привітають ТРОМ

Привітання ТРОМ'у, у зв'язку з його від'їздом до Донбасу на боротьбу з вугільним проривом, надіслали до редакції ВУРПС Харківська Міська Рада та Харківська МРПС. Всі ці організації, бажаючи ТРОМ'у успішної праці, відмічають, що похід комсомолу за вугілля є продовженням традицій ленінської спілки молоді, що завжди **посилала свої загони на найважчі ділянки боротьби й будівництва радянської країни.**

ТРОМ готовий віддати свої молоді сили на боротьбу за соціялізм

Харківський Міський комітет ЛКСМУ—вітає загін комсомолу на фронті будування Українського Пролетарського мистецтва—Харківський ТРОМ з виїздом на допомогу комсомольській організації Донбасу ліквідувати прориви вугільного фронту. Відправляючи свій художній аґітпроп, ХМК ЛКСМУ певен, що ТРОМ, як ударна бриґада робітничої молоді, як передовий культурний загін комсомолу,—перенесенням відкриття свого сезону до Донбасу, ще раз доведе, що він невід'ємно зв'язаний з широкими масами робітничої молоді та свою готовість віддати свої молоді сили та юнацький запал на боротьбу за соціялізм.

ХМК певен, що ТРОМ виправдає свою почесну назву «художнього аґітпропу комсомолу» і привезе з Донбасу радісну зводку про виконання промфінпляну, у якому він брав активну участь.

ХМК ЛКСМУ

АЛЬНА НАУ
БЛІОТЕКА

МИ ІДЕМО, ЯК УДАРНА БРИГАДА РОБІТНИЧОЇ МОЛОДІ

До ЦК ЛКСМУ, до ХМК ЛКСМУ, до всієї комсомольської організації Харкова

ЦК ЛКСМУ мобілізував колектив Харківського державного театру робітничої молоді ТРОМ на місячну роботу з ліквідації прориву на Данбасі. **Ми їдемо на найважливішу ділянку фронту боротьби за соціялізм.** Ми на ділі здійснимо відозву ЦК ВКП(б) та постанову Бюра ЦК ЛКСМУ від 26-VIII цього року. Ми їдемо, не як актори, а як ударна бриґада робітничої молоді, як комсомольський художній аґітпроп, що здійснюватиме генеральну лінію партії у боротьбі за вугілля.

Від'їжджаючи до Донбасу бриґадою з 46 осіб, ми перед всією комсомольською організацією столиці обіцяємо допомогти комсомольським організаціям Донбасу перешикувати свою роботу, як того вимагають соціялістичні темпи, розгорнутою масовою, політичною та художньою роботою допоможемо донбасівському комсомолу ліквідувати прорив, залучити донбасівський комсомол та всю робітничу молодь до опанування української пролетарської культури та стати в перші лави борців національно-культурного будівництва.

Харківський ТРОМ, як бойовий загін комсомолу на фронті української пролетарської культури, доведе свою бойову готовість завжди, за першим закликом комуністичної партії та робітничої кляси, стати на найвідповідальнішу ділянку соціялістичного будівництва.

Колектив харківського ТРОМ'у.

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ХДУ
Інв. № 1603